

ערכת מידע וזכויות לקויי למידה וקשב בוגרים תושבי כפר-סבא

לקות למידה וקשב אצל בוגרים

זכויות בביטוח לאומי

זכויות במשרד התחבורה

זכויות בלימודים על-תיכוניים

זכויות בעבודה

עיריית כפר סבא

הועדה העירונית לקידום לקויי למידה

תשרי תשע"ז

אליר היחידה, הראשונה בשבון

ה' בחשון, התשע"ז
06 בנובמבר, 2016
אסמכתא : 296424

תושבים יקרים,

אני מתכבד להציג בפניכם לראשונה את חוברת לקווים הלמידה של עיריית כפר סבא.

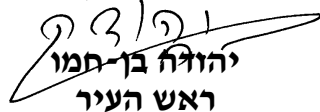
החוברת הינה פרי יוזמה של ועדת היגוי עירונית לקידום לקויי למידה ופועלת בהצלחה מזה כ-3 שנים ע"י חברת מועצת העיר, **ד"ר דבורה שני**.

העשור השני לחיים, כמו גם השלישי והרביעי וגם אלה שאחריהם, מהווים עבור רבים מאתנו שיאה של פריחה מקצועית, אינטלקטואלית, תרבותית ותעסוקתית. עם זאת, התמורות שחלות בעולם המודרני, מאיימות על רבים בניהם אלו שלא מוצאים עצמם בלימודים, במקומות התעסוקה ובחברה.

כחלק מהעשייה למען הקהילה והתושבים, החלטנו להקים מרכז נוסף חדש שמטרתו סיוע למבוגרים המאובחנים עם לקווים למידה וקשב. המרכז יספק שירות במספר מישורים: המישור הלימודי- פתיחת אפשרויות להשלמת או שיפור בגרויות, קורסי הכנה לבחינה פסיכומטרית וכן קורסים מקצועיים המותאמים לבעלי לקווים. המישור התעסוקתי-סיוע במימוש זכויות המוקנות מהמדינה לבעלי לקווים למידה והפרעות קשב וריכוז בביטוח הלאומי, הכוון תעסוקתי, שילוב במקומות עבודה, סדנאות ויעוץ אישי. המישור החברתי- פתיחת מועדון חברתי לבעלי לקווים מבוגרים לשיפור מיומנויות חברתיות ולמפגשים מהנים.

אנו בעיריית כפר-סבא נעשה ככל שעל ידינו על מנת לסייע לבוגרים בעלי לקווים למידה והפרעות קשב למצות את כל האפשרויות והזכויות על מנת שיוכלו לממש את שאיפותיהם, להגיע להישגים ולהשתלב בתעסוקה ובחברה.

שלכם ולמענכם

יהודה בן-חמו
ראש העיר

תושבי כפר סבא היקרים!

חוברת מידע זו נכתבה עבורכם ולשימושכם, אנו מקווים שתפיקו ממנה את מירב התועלת. החוברת מפרטת זכויות חברתיות מגוונות, שירותים, הקלות וקצבאות, במדינה וברשות המקומית עבור אוכלוסייה עם אבחוני לקות למידה והפרעות קשב וריכוז.

כידוע, הקשיים העומדים בפני בוגרים בעלי לקויות למידה ובעלי הפרעות קשב הם רבים ומורכבים. לאחר השירות הצבאי עליהם להמשיך ולהתמודד עם השלמת ההשכלה, רכישת השכלה גבוהה או רכישת תעודה מקצועית. לעתים עולים גם קשיים בבחירה מקצועית ובהשתלבות במקום עבודה. בנוסף ישנה התמודדות גם במישור החברתי, הזוגי ובהקמת משפחה, חלק מהקשיים אף עלולים להופיע אצל הילדים ועליהם יהיה להתמודד ולסייע להם כהורים תומכים.

אנו בעיריית כפר סבא נסייע לבוגרים בעלי לקויות למידה והפרעות קשב למצות את כל האפשרויות והזכויות על מנת להגיע למימוש שאיפותיהם, להגיע להישגים ולהשתלב בתעסוקה ובחברה.

בימים אלו אנו מקימים מרכז סיוע וקידום לקויי למידה בכפר סבא אשר יעניק שירותי יעוץ והכוונה, קורסים להשלמת בגרויות עבור לקויי למידה, קורסים לתעודת מקצוע ללקויי למידה ועוד. כמו כן יוקם מרכז תמיכה לסטודנטים לקויי למידה אשר ידאג לזכויותיהם בהגשת בקשות להתאמות בבחינות וכן יתמוך ויסייע לפונים בכל קושי המתעורר במהלך הלימודים או במהלך ההשתלבות במקום עבודה. בנוסף, אנו שוקלים הקמת מועדון חברתי לבוגרים עם לקויות למידה וקשב בכפר סבא אשר יסייע בהשתלבות טובה בקהילה.

לכל בירור נוסף ולקבלת הכוונה, יעוץ ורישום לקורסים, אנא פנו למרכז להשכלת מבוגרים לגבי נורית טננבאום 09-7640702, אשר מונתה לאחראית על תחום סיוע וקידום לקויי למידה וקשב בוגרים תושבי העיר.

שלכם ובשבילכם,

ד"ר דבורה שני, יו"ר הועדה העירונית לקידום לקויי למידה

בשיתוף עם מרכז הצעירים בכפר סבא והמרכז להשכלת מבוגרים

לקות למידה והפרעת קשב וריכוז אצל בוגרים

- עפ"י ההגדרה העדכנית (DSM 5, 2013) לקות למידה ספציפית קיימת כאשר יש ליקוי ספציפי בתפיסה או עיבוד אינפורמציה באופן מדויק ויעיל. מדובר בהפרעה נוירו-התפתחותית אשר מופיעה לראשונה בשנים של הוראה פורמאלית בבית הספר.
- לקות למידה מאופיינת בקושי מתמיד ברכישת מיומנויות למידה בסיסיות של קריאה, כתיבה ו/או וחשבון. ההפרעה יכולה להופיע בכל האוכלוסיות, לאורך כל מעגל החיים בתחומי עיסוק הקשורים למיומנויות אקדמיות אלו.
- עם המעבר לבגרות עומדים בעלי לקות למידה בפני האתגרים הכלולים בבניית חיים עצמאיים. הם נדרשים לפתח אסטרטגיות להתמודד עם לקות הלמידה ללא המסגרת התומכת של הממסד החינוכי, לשרת בצבא, למצוא עבודה ולהקים משפחה. בנוסף, על אף הקשיים שבהם נתקלו בילדותם, מנסים בעלי לקות למידה רבים לחזור לספסל הלימודים ולרכוש השכלה גבוהה או הכשרה מקצועית.
- לקווי למידה בוגרים ממשיכים ומתמודדים עם השלכות ההפרעה לאורך כל החיים ובכל מישורי החיים – ברכישת השכלה, בבחירה מקצועית וקבלת החלטות קריירה, בהשתלבות ויציבות במקום עבודה, בבניית מערכות יחסים בחברה ועוד.
- לעתים קרובות לקות למידה מופיעה עם הפרעת קשב וריכוז עם או בלי היפראקטיביות.
- פרופיל האדם הבוגר הסובל מהפרעת קשב, ריכוז והיפראקטיביות* :
  1. במקרים רבים מדובר באנשים בעלי אינטליגנציה ויכולת אישית גבוהה, אשר הליקוי ביכולת הקשב והריכוז גורם להם לחוסר יכולת לממש את הפוטנציאל שלהם. בכדי ללמוד חומר חדש ולהתקדם לא מספיק שקיימת האינטליגנציה הדרושה לכך, אלא יש צורך גם בריכוז ובקשב, המהווה את השלב הראשון בתהליך הלמידה.
  2. כאשר מדובר בהפרעת קשב בלבד ללא היפראקטיביות, עיקר הבעיה תהיה ביכולת להתרכז, ותתבטא למשל בקושי לשבת לאורך זמן וללמוד או להקשיב להרצאה. רוב הלוקים בבעיה ימצאו את עצמם מנותקים, בוהים או "מרחפים" כאשר הם נדרשים להקשיב או ללמוד.
  3. הם יידרשו להשקיע אנרגיה עצומה בלימודים ובמשימות, מאחר שיתקשו לשבת ברצף, ללמוד ולהתמיד במשימה. דעתם תוסח בקלות על ידי כל גירוי קטן והם ימצאו את עצמם נאבקים עם עצמם.

4. הדבר ישפיע גם על עבודתם - הם יתקשו להתמיד בעבודתם, בפרט אם מדובר בעבודה המצריכה ריכוז לאורך זמן, ויחליפו עבודה לעיתים קרובות. רובם יחוו שהם אינם מממשים את עצמם, מה שיגרום לתחושת תסכול.

5. במידה וקיים גם מרכיב של אי שקט ותנועתיות יתר, הדבר יתבטא בהפרעות סביבתיות: התפרצויות כלפי הסביבה, חוסר סבלנות, חוסר יכולת לרסן דחפים, קושי להסתגל למקום העבודה, מריבות תכופות עם הסובבים אותם וכו'.

6. תלונות אופייניות: היסטוריה של מימוש חלקי של הפוטנציאל האישי, חוסר עקביות בביצוע מטלות או בקריירה, איבוד או החלפות תדירות של מקום העבודה, קושי במציאת עבודה ובהחזקתה, קושי רב בניהול מחויבויות יומיומיות, קושי בשמירה על קשב וריכוז בפעולות שונות לאורך זמן, ביצוע מתחת לרמת היכולת האמיתית בעבודה, חוסר יכולת להתרכז, קושי בהתארגנות, משמעת עצמית נמוכה ועוד.

* (מתוך אתר ויקירפואה, ערך הפרעת קשב, ריכוז והיפראקטיביות במבוגרים Attention deficit hyperactivity disorder in adults).

אבחון בוגרים עם לקויות למידה והפרעות קשב

- לקויות למידה והפרעות קשב ניתן לאבחן בכל גיל. רצוי כמובן, לאבחן אותם כבר בילדות, אך גם אבחון בבגרות מאפשר למאובחנים ללמוד ולהצליח לאחר קבלת תכנית מסודרת להוראה מתקנת.
- האבחון יכול לשמש אבן דרך לשינוי בכל גיל. לאחר האבחון חשוב להתייעץ עם המאבחן על אודות תכנית לימודית אשר לבד מההקלות המוצעות על ידו לדרכי היבחנות תיבנה גם תכנית להוראה מתקנת אשר תאפשר לאדם המבוגר ללמוד ולהצליח בלימודיו. חשוב לציין, כי גיל מבוגר של אדם לא אמור להניא אותו מביצוע אבחון לקות למידה וקשב. לאבחון כזה עשוי להיות חלק חשוב ביכולת לאפשר למאובחן להבין ולטפל בנקודות התורפה שלו וכן לקבל החלטות מושכלות בנושאי המשך לימודים ובחירות תעסוקתיות.
- לאבחון לקות למידה וקשב ישנה גם השלכה מעשית. ממצאי אבחון, חתומים על ידי מאבחן מוסמך, מהווים לא רק עדות לקיומו של קושי בביצוע מטלות שונות אלא אף מקנים לעתים התאמות בבחינות (בבחינה פסיכומטרית, בבחינות תאוריה בנהיגה, בבחינות במוסדות להשכלה) וכן הקלות מסוימות בביצוע מטלות הנדרשות מהם במקום העבודה ובמסגרתה.

זכויות בביטוח הלאומי

- סטודנטים לעתיד אשר מאובחנים עם הפרעות קשב וריכוז יכולים להיות זכאים לסיוע מביטוח לאומי במימון לימודיהם (מקצועי או אקדמי), סיוע שנקרא "שיקום מקצועי".
- הביטוח הלאומי מכיר בהפרעת קשב וריכוז מבחינה רפואית ומאמין ביכולות של סטודנטים צעירים עם הפרעת קשב, ללמוד ולהשתלב בהמשך בשוק העבודה. חשוב להבהיר שביטוח לאומי מכיר בהפרעת קשב אך לא מכיר בלקויות הלמידה.
- בכפר סבא ניתן לקבל סיוע משפטי ללא תשלום בסניף שי"ל, שם הוקם ע"י עו"ד סיגל ב. דקל מערך יעוץ התנדבותי לצעירים עם הפרעת קשב לריכוז, המגיש להם סיוע בתביעה לביטוח לאומי. ניתן לפנות לחדוה רון אבידן, מנהלת ש.י.ל (שירות יעוץ לאזרח) בן גוריון 19, כפר סבא בטלפון 09-7669393.
- התהליך בביטוח לאומי מורכב ממספר שלבים :
  1. תביעת הנכות – טופס בל/7801.
  2. ועדה רפואית וקביעת אחוזי נכות.
  3. תביעת שיקום מקצועי – טופס בל/270 – למי שנקבעה לו נכות של 20% לפחות.
  4. ערר למי שנקבעה לו נכות נמוכה מ- 20%.
- **הכנת תיק מסמכים לתביעה לקצבת נכות כללית לנכות – טופס בל/7801** - ניתן להוריד את הטופס מהאתר של ביטוח לאומי או לקבלו בסניף הקרוב לביתכם. לטופס התביעה חשוב לצרף את המסמכים הבאים: אבחון רפואי של הפרעת קשב וריכוז, אישור רפואי עדכני של מומחה פסיכיאטר/נוירולוג, אבחונים דיסקטיים, אבחונים פסיכודידקטיים אם יש (לא חובה) וכן המלצות ממורים וגננות, אם יש (לא חובה).
- במידה שיש בעיה רפואית נוספת, שדורשת מעקב, יש לצרף מסמכים רפואיים מהעבר + מסמכים עדכניים לגביה.
- רק אם ועדה רפואית תקבע כי דרגת הנכות המשוקללת הנה 20% לפחות ניתן לבדוק זכאות במחלקת השיקום בביטוח לאומי, ע"י הגשת תביעה לשיקום מקצועי.
- **ועדה רפואית וקביעת אחוזי נכות** - לאחר הגשת טופס התביעה (שלב 1) לביטוח הלאומי, יגיע זימון לוועדה רפואית הכוללת רופא שמתמחה בתחום הבקשה שלכם (פסיכיאטר או נוירולוג) וכן מזכיר הוועדה. ניתן להגיע לוועדה עם מלווה/עו"ד.
- בועדה חשוב לתאר את מידת השפעת הקשב והריכוז על תחומים שונים בחיים – מבחינה חברתית, לימודית, תעסוקתית ורגשית. כדאי לספר על הדרך הקשה והסיוע שניתן כדי להגיע להישגים – שיעורי עזר, התאמות לימודיות, טיפול תרופתי, טיפול רגשי, שעות רבות של השקעה ועוד.

- לפי התקנה החדשה מחודש 09/14, כדי להגיע למינימום של 20% נכות בגין הפרעת קשב וריכוז, יש צורך להראות טיפול תרופתי יומיומי במשך שנה לפחות, עם תגובה חלקית ועם פגיעה קשה בשניים בתוך שלושה תחומים – חברתי, לימודי, תעסוקתי.
- חשוב לתאר את תופעות הלוואי שנגרמות מהטיפול התרופתי ואת חסרונותיו.
- הכנה לקראת הוועדה מומלצת וחשובה מאוד, כדאי להתכונן למצב בו יהיה צורך לשתף את הוועדה באופן פתוח ולספר על הקשיים שנחוו בדרך כבעלי הפרעת קשב וריכוז.
- דעה רווחת בקרב הפונים לוועדה היא שבמידה שהם משתמשים בריטלין יש סיכוי קטן ביותר שיקבלו את אחוזי הנכות הנדרשים. ההפך הוא הנכון – חשוב להראות מעקב רפואי מלא.
- תוך כחודש ישלח מכתב ההחלטה עם הפרוטוקול. דרגת נכות של 20% ומעלה יכולה לאפשר מעבר לשלב הבא, שלב השיקום המקצועי.
- **תביעת שיקום מקצועי** – טופס בל/270 - מי שנקבעה לו נכות של 20% לפחות יכול לברר זכאות לשיקום, היינו עזרה בלימודים. סל שיקום מלא יכול להגיע לכ-55,000₪ לשנת לימודים. סל זה כולל: קצבה חודשית של עד 2,300₪, שכר לימוד, שכר דירה של עד 1,200₪ בחודש, שיעורי עזר, מחשב, הוצאות נסיעה ועוד.
- חשוב לדעת - בחודש 01/15 יצא חוזר שיקום שקובע כי מי שנקבעה לו נכות של 20%-65% יוכל לקבל שיקום לשנת לימודים אחת, שנת הלימודים האחרונה. בחוזר זה נקבעו גם חריגים שמאפשרים קבלת שיקום ליותר משנת לימודים אחת. כדי לקבל אישור כזה, יש לפעול מול עובד השיקום בהתאם לתנאי החוזר ולנהלים שיקבעו על ידי אגף השיקום. חשוב לדעת שניתן לקבל החזר רק על שנה אחורה ולכן מומלץ להתחיל בתהליך עוד לפני תחילת הלימודים.
- כדאי להגיע בימי ושעות קבלת הקהל (פרטים לגבי כל סניף ניתן למצוא באתר ביטוח לאומי) ולבקש לתאם פגישה עם עובד שיקום, שהוא עובד סוציאלי בהכשרתו ומטרתה לבדוק האם אתם זכאים לשיקום. מדובר בתהליך אישי ופרטני בו מפעיל עובד השיקום שיקול דעת מקצועי בהתאם לנהלים בביטוח לאומי.
- בשיקום נבדקים פרמטרים שונים משלב הנכות. לכן, מומלץ לקבל יעוץ והכוונה אישיים. בחלק מהמקרים ביטוח לאומי מפנה לאבחון תעסוקתי במכוני אבחון והשמה.
- לאחר שתביעת השיקום מאושרת וגם תכנית הלימודים, יש צורך להעביר טפסים שונים לעובד השיקום, כמו דו"ח נוכחות, מערכת שעות, ועוד. תתקבלנה הנחיות ברורות מעובד השיקום, אשר לכל אחד יש שיטות עבודה שונות.
- **ערר למי שנקבעה לו נכות נמוכה מ- 20%** - במידה שהנכות המשוקללת שנקבעה נמוכה מ- 20%, כדאי לשקול הגשת ערר לביטוח לאומי תוך 60 ימים מהיום בו התקבל מכתב ההחלטה. לפני הגשת ערר כדאי להתייעץ עם איש מקצוע ולהכין תיק רפואי נוסף, כולל חוות דעת. בהנחה שהערר נדחה, ניתן להגיש תביעה לבית הדין לעבודה.

זכויות במשרד התחבורה

- בעלי אבחון לקות למידה זכאים להיבחן בעל פה במבחן התיאוריה בנהיגה. על מנת לקבל זכאות זו ניתן להגיש בקשות למבחן נהיגה עיוני בעל פה במשרדי הרישוי הבאים: רישוי חולון, רישוי חיפה, רישוי ירושלים.
- מבחני הנהיגה העיוניים (תיאוריה) לבעלי אבחון לקות למידה מבוצעים באמצעות מערכת שמע ממוחשבת המקצרת את זמן ההמתנה למבחן לימים בודדים בלבד.
- בעבר בוצעו מבחני התיאוריה ללקויי למידה בצורה פרונטלית, בעל פה, מול בוחן של משרד הרישוי. כיום הנבחנים יושבים בעמדת מחשב, שומעים את השאלות באמצעות אוזניות ומסמנים את התשובות הנכונות על גבי המחשב, בדומה לתיאוריה הרגילה המבוצעת כיום.
- זכאי לבצע בחינת תאורייה באמצעות מערכת השמע כל תלמיד נהיגה שאובחן עם לקות למידה שפתית (דיסלקסיה) וכן תלמידים שאינם יודעים כתוב וקראו בעברית או עולים חדשים שאינם שולטים באחת מהשפות בהן מבוצעות בחינות התיאוריה הרגילות.
- רשימת משרדי הרישוי בהם ניתן להיבחן בשיטת השמע וכן הימים והשעות שבהן ניתן להירשם למבחן העיוני מפורסמת באתר האינטרנט של משרד התחבורה.
- המסמכים שעליכם להציג בהגשת הבקשה :
  1. טופס בקשה לרישיון נהיגה (רש"ל 18) הכולל תמונה מוטמעת של המבקש. את הטופס ניתן לקבל בתחנת הצילום עם הצגת תעודת זהות. על הטופס להיות חתום ומאושר על ידי רופא כללי ולכלול בדיקת ראייה.
  2. תעודת זהות.
  3. אגרת מבחן ששולמה.
  4. אבחון הקובע כי האדם אכן לקוי למידה מטעם גוף מוסמך.
- פרטים נוספים בטלפון משרד התחבורה - 1-222-56-78.

זכויות בלימודים על-תיכוניים

- תחום התמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה או עם הפרעות קשב וריכוז התפתח מאוד בשנים האחרונות. התמיכה מתייחסת הן למשלימי או משפרי בגרויות, הן לסטודנטים בקורסים לתעודה מקצועית, הן לסטודנטים במכינות, הן לבחינות פסיכומטריות והן ללימודים במכללות ובאוניברסיטאות.
- **חוק זכויות תלמידים עם לקות למידה במוסדות על תיכוניים (2009)** - חוק זה מעגן את זכותם הבסיסית של מועמדים עם לקות למידה למוסדות להשכלה העל-תיכונית וסטודנטים עם לקות למידה הלומדים בהם להתאמות לצורכיהם בתנאים שיאפשרו להם להביא לידי ביטוי את יכולתם וכישוריהם.
- כדי למצות את הזכויות על פי החוק על המועמד ללימודים או הסטודנט להגיש למוסד הלימודים אבחון שנערך על ידי מאבחן מוכר לאבחון לקות למידה.
- עפ"י החוק אדם עם ליקויי למידה ו/או הפרעות קשב וריכוז המעוניין להתקבל ללימודים ויש בידיו אבחון מוכר, זכאי לקבל התאמות בבחינות הקבלה למוסד, כולל בבחינה הפסיכומטרית. באתר היחידה לבחינות מותאמות במרכז הארצי לבחינות מופיע מידע מפורט על ההתאמות בבחינה הפסיכומטרית, כפי שיפורט בהמשך.
- סטודנטים עם ליקויי למידה ו/או הפרעת קשב וריכוז, שיש בידיהם אבחון מוכר, זכאים להתאמות במסגרת הלימודים. ההתאמות קשורות לדרכי ההיבחנות וכן לפעילות תומכת במהלך הלימודים, הנעשית במסגרת מרכז התמיכה. המוסד יבחן את הבקשה ויקבע אילו התאמות לתת לכל סטודנט/ית, מתוך התחשבות בצרכים שלהם ובדרישות התואר.
- החוק קובע שכל מוסד לימודים על-תיכוני יקים מרכז תמיכה לתלמידים לקויי למידה. על המוסד לפרסם את הנהלים שקבע בנוגע ליישום הוראות החוק. הפרסום יופיע בשנתון ובידיעון, באתר האינטרנט שלו ובלוחות מודעות.
- המועצה להשכלה גבוהה מפעילה את מת"ל – מערכת ממוחשבת של מבחנים ושאלונים סטנדרטיים שפותחה לצורך אבחון מועמדים להשכלה הגבוהה ותלמידים הלומדים במסגרתה, המבקשים התאמות בבחינות וסיוע בלימודים בגין לקות למידה. מטרת האבחון היא קביעת זכאות להתאמות בבחינות האקדמיות ובבחינה הפסיכומטרית, והמלצות להתאמות ולסיוע בלימודים לתלמידים עם ליקויי למידה הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה. באתר המועצה להשכלה גבוהה מפורטים מרכזים בהם נערכים מבחני מת"ל.
- **מכינות** - לקויי למידה המעוניינים בלימודים אקדמיים יכולים להיערך לקראת לימודים במכינות ייעודיות ללקויי למידה הנמצאים במוסדות האקדמיים השונים ברחבי הארץ.

- **השלמת בגרויות** - הדרך לקבלה ללימודים היא לא תמיד פשוטה, אולם היא מורכבת במיוחד לתלמידים עם לקויות למידה. בין אם מדובר בלימודים אקדמיים באוניברסיטה או במכללה, לימודי הנדסאים או מסלול הכשרה מקצועית, כמעט תמיד ישנה דרישה לתעודת בגרות מלאה כחלק מתנאי הקבלה.
- עם זאת, תלמידים עם לקות למידה או הפרעות קשב וריכוז לא צריכים לחשוש מהדרך להשלמת תעודת הבגרות שלהם. קיימים מגוון מוסדות לימוד שמותאמים במיוחד לתלמידים עם לקויות למידה, המסייעים להם להגיע לתעודת בגרות מלאה ואיכותית, שמתאימה למסלול הלימודים בו הם מעוניינים להמשיך.
- **קורסי הכנה לבגרות ללקויי למידה** מיועדים לתלמידים עם מגוון ליקויי למידה והפרעת קשב וריכוז, בעלי תעודת בגרות מלאה או חלקית שמעוניינים להשלים או לשפר ציוני בגרויות כדי להתקבל ללימודים אקדמיים במסגרות שונות. הקורסים מתאימים גם למי שלא ניגשו כלל לבחינות הבגרות ומעוניינים להוציא תעודת בגרות מלאה לצורך הקבלה ללימודים.
- **הקלות בבחינה הפסיכומטרית** - נבחנים שאובחנו כבעלי לקות למידה זכאים לעתים להתאמות בבחינה הפסיכומטרית. באתר היחידה לבחינות מותאמות במרכז הארצי לבחינות האחראי לטיפול בהתאמת הבחינה, מפורטים השיקולים המנחים בקביעת תנאים מותאמים, התאמות אפשריות, מועדי הבחינות, האישורים הנדרשים והנחיות להרשמה לבחינות.
- על מנת להבחן בתנאים מותאמים יש להגיש בקשה בכתב, בצירוף מסמכים המתעדים את קיומה של המגבלה או הלקות, כמפורט בנוהלי ההרשמה ובאתר האינטרנט של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (מאלי"ו). הצוות המקצועי בוחן את הבקשות, ובהתאם לסוג הלקות וחומרתה קובע האם הפונה זכאי לתנאים מותאמים בבחינה או לא, ואם נמצא זכאי – מה הם התנאים המתאימים לו.
- הזכאים להתאמות בבחינה פסיכומטרית הינם נבחנים בעלי לקות למידה ראשונית חמורה אשר הופיעה בשלבי הלמידה הראשוניים והיא משפיעה השפעה מהותית על תפקודי הלמידה בעבר ובהווה. כמו כן, נבחנים בעלי לקות קשב ראשונית חמורה אשר הופיעה בגיל צעיר והיא משפיעה השפעה מהותית לא רק על הלמידה, אלא גם על תחומי חיים אחרים.
- **דוגמאות להתאמות שניתן לקבל בבחינה הפסיכומטרית**: בחינה פסיכומטרית ממוחשבת - מפע"ם, בחינה בתוספת זמן, תוספת זמן בחלק מהבחינה או בכלה, הפסקות בין פרקי הבחינה, תנאים פיזיים המתאימים למגבלה גופנית כגון נכות, עיוורון או חירשות, השמעת פרקי הבחינה באנגלית, טופס בחינה מוגדל או גיליון תשובות מוגדל, שימוש במחשבון לשם ביצוע ארבע פעולות החשבון, הקלדת מטלת הכתיבה. בבחינה פסיכומטרית לא ניתן לקבל שימוש במילון אלקטרוני באנגלית, פטור מחלקים כלשהם בבחינה וכן הסברים לשאלות.

- **מרכזי תמיכה במוסדות לימוד לבוגרים** – כאמור לעיל, חוק זכויות התלמידים עם לקות למידה במוסדות על תיכוניים מ-2009 קובע שכל מוסד לימודים על-תיכוני יקים מרכז תמיכה לתלמידים לקויי למידה.
- סטודנטים עם לקות למידה והפרעת קשב מתמודדים עם קשייהם במהלך לימודיהם. כיום פועלים עבורם מרכזי תמיכה ברוב המוסדות להשכלה גבוהה בישראל. מרכזים אלו הוקמו בשיתוף עמותת לשם, שמטרתה לקדם סטודנטים עם ליקויי למידה.
- כיום קיימים בארץ כ-55 מרכזים בתמיכת הוועדה לתכנון ותקצוב ובתמיכת משרד החינוך. במרכזים אלה הסטודנטים נהנים משירותי תמיכה מגוונים כגון חונכות, התאמות בבחינות, ייעוץ פרטני רגשי ולימודי, סדנאות קבוצתיות, טכנולוגיות מסייעות, סיוע באנגלית, קורסים אקדמיים ייחודיים, מכינות ייחודיות. בנוסף, מתקיימת בהם הכשרת אנשי סגל להוראה.
- הפעילות במרכז התמיכה כוללת את הפעולות האלה:
  1. הכוונה וייעוץ לגבי תהליך הקבלה למוסד להשכלה גבוהה
  2. אבחונים לצורך קביעת התאמות
  3. מכינות קיץ כהכנה לכניסה ללימודים
  4. קורסים וסדנאות לשיפור כישורי למידה
  5. ליווי ותמיכה (אישיים וקבוצתיים) במהלך הלימודים
  6. תמיכה רגשית
  7. טכנולוגיות מסייעות: מחשבים, ציוד משוכלל ותוכנות ייחודיות לעזרה בלימודים (הקראה, תרגום, הקלטה, סריקה ועוד).
- לפני ההרשמה למוסד אקדמי מומלץ לבדוק אם יש בו מרכז תמיכה ייעודי לבעלי לקות למידה ואיזו תמיכה הוא מספק. מרכז התמיכה יוכל גם לסייע לכם בתהליך הקבלה למוסד הלימודים ובמידע הנוגע לאבחון הנדרש.

זכויות בעבודה

- **קשיים בתחום התעסוקתי** - בוגרים עם לקויות למידה והפרעת קשב מתמודדים לעתים קרובות עם קשיים בזיהוי סוג העבודה המתאימה ליכולותיהם ולקשייהם, מתקשים לקבל החלטות קריירה שתהיינה יעילות עבורם. לעתים קרובות הם מתמהמהים עם קבלת החלטות לגבי הבחירות התעסוקתיות שלהם עד גיל מבוגר ועובדים בעבודות זמניות המוחלפות מפעם לפעם.
- **יעוץ והכוון תעסוקתי** - יעוץ בבחירת תחום לימודים ומקצוע, המתבצע לאור ממצאי אבחון פסיכודידקטי מלא ומקיף, לוקח בחשבון את תחומי החוזק ותחומי החולשה בהיבטים שכליים ואישיותיים. יעוץ כזה יכול לסייע רבות בהתוויית הדרך התעסוקתית האופטימלית עבור כל אחד מהפונים. ניתן לפנות להכוון תעסוקתי במרכז הצעירים של עיריית כפר סבא ולקבוע פגישת יעוץ בטל' 09-7640720.
- **זכויות במכוני מיון** – כאשר מועמד לעבודה מציג אבחון עדכני בפני המכון אליו זומן למבחני מיון לעבודה, הוא זכאי לקבל התאמות בבחינות (כגון תוספת זמן, מחשבון, הפסקות, ביטול חלק מפרקי הבחינה ועוד). כדאי לבדוק מראש מול מכון המיון אילו התאמות ניתן לקבל על מנת שהממצאים יהיו הוגנים וישקפו באופן נכון את היכולות של המועמד/ת.
- **זכויות במקומות עבודה** – המטה לשילוב אנשים עם מוגבלויות במשרד העבודה, רווחה והשירותים החברתיים פועל מאז 2005 במטרה לסייע למעסיקים ולמועסקים עם לקויות ומוגבלויות. להלן נפרט מהן הזכויות שניתן לקבל במסגרת זו.
- **הנגשת מקום עבודה** – עובד עם לקות למידה או הפרעת קשב וריכוז, המחזיק באבחון המוכר בביטוח לאומי עם 20% נכות לפחות, זכאי להנגשות שונות במקום עבודה. ההנגשה כוללת רכישת ציוד מתאים עבור מי שזקוק לכך במידה שלא קיים במקום העבודה עבור יתר העובדים. המדינה משתתפת בכל ההוצאות שמעבר למה שמסופק לעובד ללא מגבלה. מדובר בהתאמות של עמדת העבודה, התאמות בהגדרות התפקיד, התאמות במסגרת התפקיד ובפריסת יעדים, כל זאת תוך בתיאום עם המעסיק.
- **זכויות ב'מרכז התמיכה האזורי למעסיק'** - במשרד העבודה, רווחה והשירותים החברתיים הוקמו מרכזים אזוריים לצורך מתן תמיכה. מומלץ לבעלי אבחוני לקות למידה וקשב שהוכרו בביטוח לאומי להיות בקשר עם המשרד הממשלתי ולקבל סיוע מרכזות פרט. רכזות אלו מוסרות מידע פרטני ומלוות את העובד עצמו במקום העבודה. טל' לבירור פרטים ולקביעת פגישה 1700-50-7676. אתר מרכז התמיכה - www.mtlm.org.il

- **זכויות ב'מרכז הכוון תעסוקתי רבדים'** – מרכז רבדים המכונה גם ONE STOP CENTER של המטה לשילוב אנשים עם מוגבלויות במשרד העבודה, רווחה והשירותים החברתיים פועל מאז מאי 2016. המרכז נמצא ברח' מנחם בגין 116 ת"א, טל' 3968*.
- כל אדם בוגר עם לקות למידה והפרעת קשב המוכר בביטוח לאומי עם מינימום של 20% נכות יכול לפנות למרכז 'רבדים' ולקבל סל שירותים שהמדינה מספקת. ניתן לפנות אם האדם אינו עובד כלל ומעונין לעבוד, כמו כן ניתן לפנות אם האדם עובד בחצי מישרה או למטה מכך ומעונין להרחיב את היקף העבודה ולהתקדם.
- סל השירותים שהמדינה מספקת במרכז 'רבדים' כולל הכוונה מקצועית, סדנאות לכתובת קורות חיים, קורסים לרכישת מיומנויות ראיון, מיומנויות לעבודה במחשב, קורס אנגלית ועוד. סל השירותים נותן סיוע של שנתיים הכולל שילוב במקום עבודה וליווי העובד באופן פרטני במקום העבודה.
אתר רבדים www.workitout.co.il.
- **זכויות במקום עבודה המעסיק 100 עובדים ומעלה** – בכל מקום עבודה המעסיק מעל מאה עובדים, ישנה חובה לפי חוק להעסיק 'ממונה על תעסוקת אנשים עם מוגבלויות'. ניתן לפנות לממונה זה ללא חשש, להזדהות ולחשוף את הלקויות ואת האבחון והמסמכים מביטוח לאומי, לבקש סיוע וליווי במקום העבודה בכל תחום קושי.

ניתן לפנות אלינו בכל שאלה ובקשה לסיוע,

בהצלחה רבה מאד!

ד"ר דבורה שני, יו"ר הועדה העירונית לקידום לקויי למידה

בשיתוף עם מרכז הצעירים בכפר סבא והמרכז להשכלת מבוגרים